

บทที่ 5

สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง แนวทางการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในเขตกรุงเทพฯ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความต้องการของนักท่องเที่ยวใน องค์ประกอบทางการท่องเที่ยวและผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยว เพื่อเปรียบเทียบความต้องการระหว่างลักษณะทางประชากรศาสตร์ของนักท่องเที่ยวใน 6 ชุมชนในเขตกรุงเทพมหานคร และเพื่อสร้างแนวทางในการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในเขตกรุงเทพมหานคร ประชากรในการศึกษา คือ นักท่องเที่ยวในชุมชน 6 ชุมชน ได้แก่ ชุมชนเกษตรอินทรีย์ ชุมชนบ้านบุ ชุมชนกุฎีจีน ชุมชนตลาดน้ำตลิ่งชัน ชุมชนบางมด และชุมชนเขาวราช กำหนดขนาดตัวอย่างจำนวน 360 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบบังเอิญ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบบประเมินค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ประกอบด้วย จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติทดสอบที การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียวสถิติทดสอบเอฟ สรุปผลการวิจัยดังนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

ลักษณะทางประชากรศาสตร์และวัตถุประสงค์ของนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวใน 6 ชุมชนนี้

จากการวิจัยนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวในชุมชน กุฎีจีน บ้านบุ บางมด ตลิ่งชัน เกษตรอินทรีย์ลำไทร และ เขาวราช เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 20 – 30 ปี จบการศึกษาสูงสุดในระดับปริญญาตรี มีสถานภาพสมรสโสด มีอาชีพ นักเรียนนักศึกษา มีรายได้ 5,000 - 10,000 บาท ต่อเดือน ส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ในการมาท่องเที่ยวในชุมชนเหล่านี้ เพราะความสนใจในวิถีชุมชน คิดต้องการมาพักผ่อนหย่อนใจ หาความเพลิดเพลินใจแหล่งท่องเที่ยว และกิจกรรมต่างๆ ความประทับใจในบรรยากาศ ค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวไม่แพง และ มาซื้อหาสินค้า ของฝาก ของที่ระลึก ส่วนในด้านกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวทำมาก ๆ ในขณะที่มาท่องเที่ยวได้แก่ เที่ยวชมสถานที่ท่องเที่ยวในชุมชน การศึกษาวิถีชีวิตวัฒนธรรม การรับประทานอาหารที่มีชื่อเสียง ชมและซื้อสินค้า ของฝาก ของที่ระลึก และชมศิลปหัตถกรรม/ ภูมิปัญญาท้องถิ่น

ความต้องการของนักท่องเที่ยว

จากการศึกษาพบภาพความต้องการด้านองค์ประกอบทางการท่องเที่ยวทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ ด้านความสวยงามและความเป็นเอกลักษณ์ ความสะอาด ความเป็นระเบียบเรียบร้อย ความปลอดภัย การส่งเสริมการตลาด สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ และด้าน กระบวนการให้บริการอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่นักท่องเที่ยวต้องการสูงสุดในกลุ่มได้แก่ ความสวยงามและความเป็นเอกลักษณ์ของชุมชน รองลงมาเป็นด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ด้านความสะอาด ด้านกระบวนการให้บริการ และความปลอดภัย โดย 1) ความต้องการของนักท่องเที่ยวด้านความสวยงามและความเป็นเอกลักษณ์ ส่วนใหญ่จะเป็นความต้องการด้านความมีเอกลักษณ์ของวัฒนธรรมชุมชนความมีเอกลักษณ์ของขนบธรรมเนียม ประเพณีความเป็นเอกลักษณ์ของวิถีชีวิตของชุมชน 2) ด้านความสะอาด นักท่องเที่ยวความต้องการส่วนใหญ่เป็นเรื่องของความสะอาดสถานที่ท่องเที่ยว ความสะอาดสถานที่นั่งพักผ่อน และร้านค้าชุมชน 3) ความต้องการด้านความสวยงามและความเป็นระเบียบเรียบร้อย ส่วนใหญ่เป็นเรื่องของ การจัดระเบียบเส้นทางท่องเที่ยว และ ความสะดวกสบายในการจับจ่ายซื้อของ 4) ความต้องการด้านความปลอดภัยส่วนใหญ่เป็นเรื่องของการดูแลระบบความปลอดภัยของชีวิตและทรัพย์สินในบริเวณท่องเที่ยวและเรื่องความปลอดภัยในการเดินทางไปบริเวณท่องเที่ยว 5) ความต้องการด้านการส่งเสริมการตลาด ส่วนใหญ่เป็นเรื่องการมีป้ายร้านที่แสดงการให้บริการอย่างชัดเจน เช่น ร้านอาหารมีและเรื่องลงโฆษณาผ่านสื่อเช่นนิตยสาร อินเทอร์เน็ต อย่างต่อเนื่อง 6) ความต้องการของนักท่องเที่ยวด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ส่วนใหญ่เป็น เรื่องความมีบรรยากาศของคนในชุมชน และเรื่องมีภูมิทัศน์ที่สวยงาม และ 7) ความต้องการของนักท่องเที่ยวด้านกระบวนการให้บริการส่วนใหญ่เป็นความต้องการเรื่อง ร้านค้ามีการให้บริการแบบมี กิริยา มารยาท และ มีน้ำใจ และ คนขายสินค้า แต่งกายเรียบร้อย พุดจาสุภาพและเรื่องให้บริการที่ถูกต้องตรงกับความต้องการของนักท่องเที่ยว

องค์ประกอบด้านผลิตภัณฑ์

ผลจากการศึกษาพบว่าภาพรวมความต้องการในผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยว อยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีความต้องการสูงที่สุดคือด้าน การแสดงศิลปวัฒนธรรม รองลงมาเป็นความต้องการทางด้านขนบธรรมเนียมประเพณี โดย 1) ความต้องการด้าน การแสดงศิลปวัฒนธรรม ส่วนใหญ่เป็นเรื่องการจัดแหล่งเรียนรู้สำหรับการศึกษาประวัติศาสตร์ของชุมชนและเรื่อง ความกลมกลืนของสถาปัตยกรรม ในชุมชน เช่น สถาปัตยกรรมและการมีโอกาสรู้วิถีชีวิตวัฒนธรรม ประเพณี ของชุมชน 2) ความต้องการด้านขนบธรรมเนียมประเพณี ส่วนใหญ่เป็นเรื่อง การจัดกิจกรรมในเทศกาล ประเพณีต่างๆ และเรื่องมีกิจกรรม ประเพณี ที่แสดงออกถึงความผูกพันของคนในชุมชน และ 3) ความต้องการด้าน สินค้าของที่ระลึก ส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องเอกลักษณ์เฉพาะของชุมชนและเรื่องการใช้วัตถุดิบธรรมชาติในท้องถิ่น

ปัญหา อุปสรรค ในการท่องเที่ยวชุมชน

ปัญหาที่มีความสำคัญมากที่สุด 5 อันดับแรก ได้แก่ 1) ปัญหาที่นั้งพักผ่อน 2) ปัญหาเรื่องความไม่สะอาดของแหล่งท่องเที่ยว) ปัญหาเรื่องท้องถนน 4) ปัญหาเรื่อง บริการยานพาหนะ การคมนาคมในชุมชน และ 5) ปัญหาขยะมูลฝอย

การเปรียบเทียบระดับความต้องการในองค์ประกอบและผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวระหว่าง ลักษณะทางประชากรศาสตร์

ผลจากการศึกษาพบว่า อายุ อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ที่แตกต่างกันมีผลทำให้ ระดับความต้องการในองค์ประกอบทางการท่องเที่ยวแตกต่างกันทางสถิติอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ.05 และ อายุ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ที่แตกต่างกันมีผลทำให้ ระดับความต้องการในผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวแตกต่างกันทางสถิติอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

5.2 อภิปรายผล

การศึกษาเพื่อหาแนวทางการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในเขตกรุงเทพฯ มีประเด็นที่น่าพิจารณา ได้แก่

วัตถุประสงค์ของนักท่องเที่ยว

นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในชุมชนทั้ง 6 นี้ ส่วนใหญ่มาท่องเที่ยว เพราะความสนใจในวิถีชุมชน ต้องการมาพักผ่อนหย่อนใจ หาความเพลิดเพลิน แหล่งท่องเที่ยว และกิจกรรมต่างๆ ความประทับใจในบรรยากาศ ค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวไม่แพง และ มาซื้อหาสินค้า ของฝาก ของที่ระลึก ผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้สอดคล้องกับการศึกษาของ มันทนา นวลเจริญ และคณะ (2548) ได้ทำวิจัยเรื่อง การศึกษาศักยภาพของชุมชนในฐานะเป็นผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวของจังหวัดภูเก็ต พังงา และกระบี่ พบว่า เหตุผลที่นักท่องเที่ยวชาวไทยมีความต้องการท่องเที่ยวในชุมชน ได้แก่ ในชุมชนมีกิจกรรมที่หลากหลายเป็น มีโอกาสสัมผัสกับความมีน้ำใจและ โอบอ้อมอารีของคนในท้องถิ่น ได้มีโอกาสสัมผัสกับธรรมชาติที่คนส่วนใหญ่ไม่เคยพบเห็น ได้เรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น วิถีชีวิตและการประกอบอาชีพ การได้ชมขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรมท้องถิ่น การได้มีโอกาสพบกับประชาชนในท้องถิ่นที่แท้จริง สอดคล้องกับการศึกษาของ มธุวรรณ พลวัน (2546) ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการจัดการด้าน การท่องเที่ยว : กรณีศึกษาตลาดน้ำท่าคา อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม. ผลการศึกษพบว่า เหตุผลของการมาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว เนื่องจากเป็นตลาดน้ำที่มีรูปแบบดั้งเดิมและมีความพึงพอใจในด้านลักษณะทางกายภาพ ด้านความสวยงาม ความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะที่ และสอดคล้องกับ มณีวรรณ ผิวนิ่มและคณะ (2546) ได้ทำวิจัยเรื่อง โครงการพัฒนาการและผลกระทบของการท่องเที่ยว กรณีศึกษาชุมชนตลาดน้ำพบว่า วัตถุประสงค์ของนักท่องเที่ยวไทยและต่างชาติที่มาตลาดน้ำทั้ง 2 แห่งคือ การมาพักผ่อน เที่ยวชมบรรยากาศ นั่งเรือดูวิถีชีวิตริมคลอง เมื่อเปรียบเทียบกับตลาดน้ำแห่งอื่น นักท่องเที่ยวไทยและต่างชาติเห็นว่าตลาดน้ำดำเนินสะดวกมีสินค้าให้เลือกมากแต่ราคาแพงส่วนที่ตลิ่งชันคน ไทยเห็นว่าเน้นขายอาหาร จึงเป็นเหตุผลที่สนับสนุนได้ว่า ความต้องการของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวชุมชน ลักษณะนี้มีความต้องการที่จะสัมผัสกับวิถีของชุมชน ความงดงามของเป็นเอกลักษณ์ขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรมท้องถิ่นเฉพาะกลุ่ม ชีวิตความเป็นอยู่ ได้เรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น วิถีชีวิตและการประกอบอาชีพ ดังนั้น การจัดการท่องเที่ยวภายในชุมชนให้เป็นชุมชนการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนนั้น ต้องบริหารจัดการให้ชุมชนมีสภาพเอกลักษณ์ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม ความเป็นอยู่ของท้องถิ่นที่ดึงดูดใจให้คงอยู่ดั้งเดิม ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการเดินทางมาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว เน้นที่วิถีชุมชน ความสมบูรณ์ของแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ และ

กิจกรรมต่างๆ ความประทับใจในบรรยากาศ ไม่เอาเปรียบนักท่องเที่ยว สร้างของฝากของที่ระลึกที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน

พฤติกรรมของนักท่องเที่ยว

พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยวในชุมชน ได้แก่ เที่ยวชมสถานที่ต่างๆ ในชุมชน การศึกษาวิถีชีวิตวัฒนธรรม การรับประทานอาหารที่มีชื่อเสียง ชมและซื้อสินค้า ของฝากของที่ระลึก และชมศิลปหัตถกรรม/ ภูมิปัญญาท้องถิ่น สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการเดินทางมาท่องเที่ยวในชุมชนกลุ่มนี้ นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวไม่ได้ต้องการสิ่งที่เป็นนวัตกรรมสมัยใหม่ ไม่ได้ต้องการความหรูหรา สะดวกสบายมากนัก นักท่องเที่ยวต้องการต้องการพบเห็นในสิ่งที่แตกต่างไปจากวิถีชีวิตของตนเอง ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยจึงควรส่งถึงผู้ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริม การบริหารจัดการชุมชน ให้เป็นชุมชนการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยการจัดกิจกรรมที่ตรงตามวัตถุประสงค์ของนักท่องเที่ยวอย่างแท้จริง กิจกรรมที่จัดต้องสะท้อนให้เห็นถึงเอกลักษณ์ที่ดึงดูดแสดงถึงภูมิปัญญาที่แตกต่างจากชุมชนอื่นๆ ตลอดจนมีการร่วมมือกันระหว่างชุมชนเพื่อสร้างเครือข่ายการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมต่อไป

ความต้องการของนักท่องเที่ยวด้านองค์ประกอบทางการท่องเที่ยว

องค์ประกอบทางการท่องเที่ยว 7 ด้าน ประกอบด้วย ความสวยงามและความเป็นเอกลักษณ์ ความสะอาด ความเป็นระเบียบเรียบร้อย ความปลอดภัย การส่งเสริมการตลาด สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ และด้าน กระบวนการให้บริการ ค่าเฉลี่ยระดับความต้องการอยู่ในระดับมาก หมายความว่า เป็นองค์ประกอบที่นักท่องเที่ยวมีความต้องการมากทั้ง 7 ด้าน โดยเฉพาะด้านความสวยงามและความเป็นเอกลักษณ์ ดังนั้น การบริหารจัดการเพื่อให้ชุมชนเป็นชุมชนท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนนั้น การสนองตอบต่อปัจจัยทั้ง 7 จึงมีความสำคัญอย่างมากเช่นกัน โดยเฉพาะด้านความสวยงามและความเป็นเอกลักษณ์ ซึ่งชุมชนต้องเน้นที่เอกลักษณ์ของวัฒนธรรมชุมชน ความมีเอกลักษณ์ของขนบธรรมเนียมประเพณีความเป็นเอกลักษณ์ของวิถีชีวิตของชุมชน ด้านความสะอาดชุมชนต้องดูแลเรื่อง ความสะอาดของสถานที่ท่องเที่ยว ความสะอาดสถานที่นั่งพักผ่อน และร้านค้าชุมชน ด้านความสวยงามและความเป็นระเบียบเรียบร้อย ชุมชนต้องมีการจัดระเบียบเส้นทางท่องเที่ยว และ ความสะอาดสบายในการจับจ่ายซื้อของ ด้านความปลอดภัยชุมชนต้องมีการดูแลระบบความปลอดภัยของชีวิตและทรัพย์สินในบริเวณท่องเที่ยวและเรื่องความปลอดภัยในการเดินทางไปบริเวณท่องเที่ยว ด้านการส่งเสริมการตลาดชุมชนต้องมีการจัดการเรื่องป้ายร้านที่แสดงการให้บริการอย่าง

ชัดเจน เช่น ร้านอาหารมีและเรื่องลงโฆษณาผ่านสื่อเช่นนิตยสาร อินเทอร์เน็ต อย่างต่อเนื่อง ด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพชุมชนจะต้องมีการให้ความรู้คนในชุมชนในเรื่องความมีธรรมาภิบาลของคนในชุมชน และเรื่องมีภูมิทัศน์ที่สวยงาม และด้านกระบวนการให้บริการชุมชนต้องมีการให้ความรู้และการอบรมร้านค้ามีการให้บริการแบบมี กิริยา มารยาทและมีน้ำใจ และ คนขายสินค้าแต่งกายเรียบร้อย พุดจาสุภาพและเรื่องให้บริการที่ถูกต้องตรงกับความต้องการของนักท่องเที่ยวความต้องการเหล่านี้สอดคล้องกับบางส่วนจากการศึกษาของ จำเนียร ชุณหโสภาค (2549) ได้ทำวิจัยเรื่อง การเสริมสร้างศักยภาพของชุมชนโดยการมีส่วนร่วมเพื่อของกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง คือ ชุมชนตำบลถ้ำรงค์ ชุมชนบ้านพุน้อยชุมชนอัมพวา และชุมชนโคกขามพันธ์ท้ายนรสิงห์ ที่พบว่านักท่องเที่ยวที่มีความต้องการให้ชุมชนพัฒนาศักยภาพของคนในชุมชนเพื่อการเป็นเจ้าบ้านที่ดี ด้วยการให้ความรู้ทั้งทางด้านการให้บริการและการช่วยกันดูแล ปรับปรุงและพัฒนาทรัพยากรทางการท่องเที่ยว สอดคล้องกับการศึกษาของ มธุวรรณ พลวัน (2546) ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการจัดการด้าน การท่องเที่ยว : กรณีศึกษาตลาดน้ำท่าคา อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม พบว่า นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจในด้านลักษณะทางกายภาพ ด้านความสวยงาม ความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะที่ รวมทั้งด้านการให้บริการของชุมชนในท้องถิ่น สอดคล้องกับการศึกษาของ ประหยัด ตะคอนรัมย์ (2544) ศึกษาแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน : กรณีศึกษาตลาดน้ำดอนหวาย จังหวัดนครปฐม พบว่า ปัจจัยสำคัญที่ดึงดูดนักท่องเที่ยว คือรสชาติอาหาร ความเป็นเอกลักษณ์ของตลาดริมน้ำ สอดคล้องกับรัฐติยา หิรัณยนาถ(2544) ได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพหมู่บ้านวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยว : กรณีศึกษามันฮอนขาว อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี ผลการวิจัย พบว่าการสร้างความพึงพอใจแก่นักท่องเที่ยว ให้เกิดความประทับใจอยากเดินทางมาท่องเที่ยวซ้ำและบอกต่อ ๆ กัน โดยนอกจากจะขึ้นอยู่กับความอุดมสมบูรณ์ ความสวยงามของแหล่งท่องเที่ยว วิธีชีวิต ภูมิปัญญาท้องถิ่นแล้วยังมีกิจกรรมอื่นที่เกี่ยวข้องอีกหลายประเภททั้งด้าน การให้บริการ โปรแกรมการท่องเที่ยว การขนส่ง การคมนาคม การให้บริการที่พัก ร้านอาหาร สิ่งอำนวยความสะดวก ฯลฯ สอดคล้องกับการศึกษาของ ศิวฤทธิ์ พงศกรรังศิลป์และคณะ(2550)ทำการศึกษารื่อง ความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวมาเลเซียและสิงคโปร์ต่อการท่องเที่ยวในจังหวัดสงขลา พบว่า นักท่องเที่ยวมีความต้องการด้านกระบวนการให้บริการทางการท่องเที่ยวในระดับมากเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาคือ ด้านสภาพลักษณะของพื้นที่ทางการท่องเที่ยว ผู้ให้บริการ ราคา การส่งเสริมการตลาด ผลิตภัณฑ์ และการจัดจำหน่ายตามลำดับ

จากการศึกษานี้และจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสนับสนุนได้ว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนต้องสนองตอบความต้องการของท่องเที่ยวทั้ง 7 ด้าน การบริหารจัดการของชุมชนหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องนำปัจจัยทั้ง 7 นี้ วัตถุประสงค์ของการมาเที่ยวเที่ยว และกิจกรรมที่จัด เป็นตัวตั้ง ในการกำหนดกระบวนการการพัฒนาชุมชนการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนใน 6 ชุมชนที่ศึกษามา

ความต้องการของนักท่องเที่ยวในผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยว

ภาพรวมความต้องการของนักท่องเที่ยวในผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวและความต้องการทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ความต้องการด้าน การแสดงศิลปวัฒนธรรม ความต้องการด้านขนบธรรมเนียมประเพณี และความต้องการด้าน สินค้าของที่ระลึก มีค่าความต้องการสูงถึงระดับมาก โดยเฉพาะความต้องการด้าน การแสดงศิลปวัฒนธรรม ซึ่ง การแสดงศิลปวัฒนธรรม ความต้องการส่วนใหญ่เป็นเรื่องการจัดแหล่งเรียนรู้สำหรับการศึกษาประวัติศาสตร์ของชุมชนและเรื่อง ความกลมกลืนของสถาปัตยกรรม ในชุมชน เช่น สภาพบ้านเรือนและการมีโอกาสดูวิถีชีวิตวัฒนธรรม ประเพณี ของชุมชน ด้านขนบธรรมเนียมประเพณี ความต้องการส่วนใหญ่เป็นเรื่อง การจัดกิจกรรมในเทศกาลประเพณีต่างๆ และเรื่องมีกิจกรรม ประเพณี ที่แสดงออกถึงความผูกพันของคนในชุมชน และ ด้านสินค้าของที่ระลึก ความต้องการส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องเอกลักษณ์เฉพาะของชุมชนและเรื่องการใช้วัตถุดิบธรรมชาติในท้องถิ่น สอดคล้องกับการศึกษาของ มัณฑนา นวลเจริญ และคณะ (2548) ได้ทำวิจัยเรื่อง การศึกษาศักยภาพของชุมชนในฐานะเป็นผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวของจังหวัดภูเก็ต พังงาและกระบี่ พบว่า เหตุผลที่นักท่องเที่ยวชาวไทยมีความต้องการท่องเที่ยวในชุมชน คือการมีกิจกรรมที่หลากหลาย สอดคล้องกับ มธุวรรณ พลวัน (2546) ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการจัดการด้าน การท่องเที่ยว : กรณีศึกษาตลาดน้ำท่าคา อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม พบว่า เหตุผลของการมาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว เนื่องจากเป็นตลาดน้ำที่มีรูปแบบดั้งเดิมและมีความพึงพอใจในด้านลักษณะทางกายภาพ ด้านความสวยงาม ความเป็นเอกลักษณ์ สอดคล้องกับการวิจัยของ รัฐติยา หิรัณยนาถ(2544) ได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพหมู่บ้านวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยว : กรณีศึกษาบ้านหนองขาว อำเภอดำรงวิทยะ จังหวัดกาญจนบุรี ผลการวิจัย พบว่าได้สรุปไว้ส่วนหนึ่งว่า ความประทับใจอยากเดินทางมาท่องเที่ยวซ้ำและบอกต่อ ๆ กัน โดยนอกจากจะขึ้นอยู่กับความอุดมสมบูรณ์ ความสวยงามของแหล่งท่องเที่ยว วิถีชีวิต ภูมิปัญญาท้องถิ่น การพัฒนาแนวทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน จะต้องพัฒนาองค์ประกอบต่าง ๆ คือ การส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่และให้เป็นการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เพื่อรักษาเอกลักษณ์ทั้งทางธรรมชาติ วิถีชีวิต วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น สอดคล้องกับการศึกษาของบุษบา สิทธิการ(2551)ได้ทำการวิจัยเรื่องผลกระทบจากการท่องเที่ยวต่อสังคมและ

วัฒนธรรมในชุมชนการท่องเที่ยวจังหวัดเชียงราย โดยมี วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อสภาพสังคมและวัฒนธรรมของชุมชนท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงราย ผลการศึกษาบางส่วนได้ข้อสรุปว่า นักท่องเที่ยวเห็นว่าต้องส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมนันทนาการและกิจกรรมการท่องเที่ยวให้หลากหลายและสอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ สังคมและวัฒนธรรมในชุมชน

ปัญหาในการท่องเที่ยวในชุมชน

ปัญหาในการท่องเที่ยวในชุมชนเหล่านี้ปัญหานั้นนักท่องเที่ยวให้ความสำคัญมากที่สุดได้แก่ ปัญหาที่นั่งพักผ่อน ปัญหาเรื่อง ความไม่สะอาดของแหล่งท่องเที่ยว ปัญหาเรื่องที่จอดรถ ปัญหาเรื่อง บริการยานพาหนะ การคมนาคมในชุมชน และ ปัญหาขยะมูลฝอย ซึ่งสรุปได้ว่าเป็นปัญหาทางด้านการบริการและสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ซึ่งเป็นปัญหาที่สามารถแก้ไขได้จากการร่วมมือของคนในชุมชน และหน่วยงานภาครัฐ สอดคล้องกับการศึกษาของ มณีวรรณ ศิวนิมและคณะ (2546) ได้ทำวิจัยเรื่อง โครงการพัฒนาการและผลกระทบของการท่องเที่ยว กรณีศึกษาชุมชนตลาดน้ำพบว่า ปัญหาหลักคือห้องน้ำหายาก และนักท่องเที่ยวไทยบอกว่าที่จอดรถไม่เพียงพอ ซึ่งเป็นปัญหาทางกายภาพและสิ่งแวดล้อมเหมือนกัน แตกต่างกับปัญหาจากการศึกษาของสุรินทร์ คล้ายจินดา (2539) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม : กรณีศึกษาของจังหวัดสุโขทัย ผลการศึกษาว่า กระบวนการดำเนินการการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมมีหลายลักษณะ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการท่องเที่ยวทางธรรมชาติเป็นรูปแบบไม่แท้จริง มีปัญหาด้านการบริหารที่ขาดประสิทธิภาพ ขาดข้อมูล การจัดการผลประโยชน์ที่ไม่เป็นธรรม ซึ่งทั้งนี้จะต้องใช้วิธีการสร้างความศรัทธา ความเข้าใจด้านองค์ความรู้ทางการท่องเที่ยวให้แก่ประชาชน ซึ่งเป็นปัญหาที่ซับซ้อนและต้องใช้วิธีการแก้ปัญหาที่ซับซ้อนกว่า เช่นเดียวกับปัญหาจากการศึกษาของประหยัด ตะคอนรัมย์ (2544) ศึกษาแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน : กรณีศึกษาตลาดน้ำดอนหวาย จังหวัดนครปฐม ผลการศึกษา พบว่า ปัญหาการบริหารและจัดการการท่องเที่ยวขององค์กรชุมชนยังขาดการบริหารจัดการที่ดี และปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชน รูปแบบการบริหารควรให้องค์กรบริหารส่วนตำบลบางกระที่ร่วมกับคณะกรรมการที่ได้รับการคัดเลือกเป็นองค์กรดำเนินงาน ออกข้อบังคับและระเบียบที่ชัดเจน โดยใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหาร รวมทั้งจัดการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวข้างเคียง สรุปได้ว่าปัญหาของชุมชน 6 ชุมชน

การเปรียบเทียบความแตกต่างระดับความต้องการในองค์ประกอบทางการท่องเที่ยว และระดับความต้องการผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยว

ลักษณะทางประชากรศาสตร์ที่แตกต่างกันที่ทำให้เกิดความแตกต่างระหว่างระดับความต้องการในองค์ประกอบทางการท่องเที่ยวได้แก่ อายุ อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ซึ่งกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีความต้องการในองค์ประกอบทางการท่องเที่ยวที่สูงที่สุดเป็น นักท่องเที่ยวกลุ่มที่มีอายุต่ำกว่า 20 ปี อาชีพนักเรียนนักศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ต่ำกว่า 5,000 บาท และลักษณะทางประชากรศาสตร์ที่แตกต่างกันที่ทำให้เกิดความแตกต่างระหว่างระดับความต้องการผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวระหว่าง ได้แก่ อายุ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน สอดคล้องกับบางส่วนจากการศึกษาของ พงศกร รังศิลป์และคณะ(2550) ทำการศึกษาเรื่อง ความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวมาเลเซียและสิงคโปร์ต่อการท่องเที่ยวในจังหวัดสงขลา ผล การทดสอบสมมติฐานการวิจัยพบว่า ลักษณะส่วนบุคคลของนักท่องเที่ยว ได้แก่ เพศ การศึกษา รายได้ต่อปี มีความสัมพันธ์กับความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวมาเลเซียและสิงคโปร์ต่อการท่องเที่ยวในจังหวัดสงขลา

เมื่อพิจารณาในรายละเอียดขององค์ประกอบย่อยๆ ที่นำมารวมกันเป็นองค์ประกอบหลักทั้ง 2 องค์ประกอบจะเห็นว่า ความต้องการส่วนใหญ่จะเน้นไปในเรื่องของ ความสวยงามและความเป็นเอกลักษณ์ สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ความสะอาด กระบวนการให้บริการ และความปลอดภัย ส่วนในเรื่องของผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวจะให้ความสำคัญในเรื่องของการแสดงศิลปวัฒนธรรม และ ขนบธรรมเนียมประเพณี จากข้อมูลที่ได้ี้และจากการสัมภาษณ์กับนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้ น่าจะสรุปเป็นเหตุเป็นผลได้ว่า นักท่องเที่ยวกลุ่มนี้ส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวที่มีอายุน้อย รายได้ไม่มากนัก ต้องการศึกษาค้นคว้าความรู้ทางด้านศิลปวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต และความมีเอกลักษณ์เฉพาะของชุมชนแต่ละชุมชนเป็นกลุ่มคนรุ่นใหม่ที่สนใจในเรื่องของสิ่งแวดล้อม ต้องการความสะดวกสบาย ต้องการระบบการบริการที่รวดเร็วและต่อเนื่องตลอดจนคำนึงถึงความปลอดภัยในการท่องเที่ยวในชุมชนต่างๆ แตกต่างไปจากชีวิตประจำวันของตนเอง ต้องการของที่ระลึกที่เป็นสิ่งของที่เกิดจากชุมชนอย่างแท้จริงเป็นของที่ระลึกที่แสดงถึงภูมิปัญญาและศิลปะที่แสดงความเป็นเอกลักษณ์ของชุมชนนั้นๆ ข้อมูลเหล่านี้ น่าจะเป็นข้อมูลที่สามารถช่วยในการวางแผนการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในเขตกรุงเทพมหานคร หรือ ที่อื่นได้เป็นอย่างดี เป็นข้อมูลที่จะกำหนดทิศทางในการดำเนินในการพัฒนาชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวอย่างถูกทิศทาง พัฒนาทางกายภาพและสิ่งแวดล้อมโดยไม่ทำลายรากเงาอันเป็นเอกลักษณ์ของชุมชน จัดกระบวนการการบริหารให้เหมาะสมกับกลุ่มที่มาท่องเที่ยว จัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่องหลากหลาย เน้นคุณค่ามากกว่าปริมาณ ตลอดจนการบริหารจัดการที่ให้นักในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในการ

วางแผน มีการร่วมมือกันระหว่างชุมชน และร่วมมือกันระหว่างภาครัฐกับชุมชน ซึ่งจะทำให้การ
 ท่องเที่ยวของชุมชนยั่งยืนขึ้น ดังงานวิจัยของ จำเนียร ชุณหโสภาค (2549) ได้ทำวิจัยเรื่อง การ
 เสริมสร้างศักยภาพของชุมชนโดยการมีส่วนร่วมเพื่อของกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง คือ ชุมชน
 ตำบลถ้ำรงค์ ชุมชนบ้านพุน้อยชุมชนอัมพวา และชุมชนโคกขามพันธ์ท้ายนรสิงห์ ผลการวิจัยพบว่า
 นักท่องเที่ยวต้องการคนในชุมชนเพื่อการเป็นเจ้าบ้านที่ดี ด้วยการให้ความรู้ทั้งทางด้านการให้บริการ
 และการช่วยกันดูแล ปรับปรุงและพัฒนาทรัพยากรทางการท่องเที่ยว โดยร่วมมือกันทั้งภาครัฐ เอกชน
 และภาคประชาชน เพื่อให้เกิดการท่องเที่ยวยั่งยืนและให้ดำรงไว้ซึ่งเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น สอดคล้อง
 กับการศึกษาของมธุรส ปราบโพธิ์ (2543) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ศักยภาพของชุมชนในการจัดการ
 แหล่งท่องเที่ยว : กรณีศึกษาชุมชนไทยทรงดำ บ้านเขาย้อย ตำบลเขาย้อย อำเภอเขาย้อย จังหวัด
 เพชรบุรี ผลการศึกษาพบว่า ด้านความเข้มแข็งของวัฒนธรรมชุมชนที่ได้รับการสืบทอดอย่างต่อเนื่อง
 การพึ่งตนเองของชุมชน การมีผู้นำ ผู้นำอาวุโสซึ่งเป็นที่เคารพนับถือ ทำให้ชุมชนต่างมีการช่วยเหลือ
 เกื้อกูลกัน รวมทั้งการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวตั้งแต่ระดับของการรับรู้ข้อมูล
 จนถึงการรับผลประโยชน์ร่วมกัน ทำให้เกิดการยอมรับการพัฒนาชุมชนเป็นแหล่งท่องเที่ยว
 สอดคล้องกับการศึกษาของ รัฐติทยา หิรัณยนาด(2544) ได้ทำการศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาเพื่อ
 เพิ่มศักยภาพหมู่บ้านวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยว : กรณีศึกษาบ้านหนองขาว อำเภอบางมุง จังหวัด
 กาญจนบุรี ผลการวิจัย พบว่าการพัฒนาแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ต้องอยู่ภายใต้การ
 ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ มีรูปแบบการท่องเที่ยวที่หลากหลาย ทั้งการท่องเที่ยวเชิงนิเวศการท่องเที่ยวเชิง
 สุขภาพ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม หรือ การท่องเที่ยวเพื่อการศึกษา สอดคล้องกับการศึกษาของ
 พิเชษฐ ไพบูลย์ศิริ (2544) ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ: ศึกษา
 เฉพาะกรณี ชุมชนเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ผลการศึกษาพบว่า ควรส่งเสริมให้
 ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชนมากขึ้นโดยผู้นำชุมชนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและ
 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและชี้ให้เห็น
 ถึงผลประโยชน์ที่จะได้รับ รวมทั้งสนับสนุนให้มีการรวมกลุ่มทางสังคมให้มากขึ้น สอดคล้องกับ
 การศึกษาของ สุพัตรา วิชัยประเสริฐกุล (2545) ได้ทำการศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยว
 อย่างยั่งยืนของเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ผลการศึกษาพบว่า แนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่าง
 ยั่งยืน ควรมีการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่มีอยู่เดิม การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การส่งเสริมด้าน
 การตลาด การประชาสัมพันธ์ รวมทั้งการจัดการด้านมาตรฐานราคาสินค้าและบริการ รวมทั้งสร้าง
 การมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อพัฒนาการ สอดคล้องกับการศึกษาของ สنجศรี วงษ์เวช (2545) ศึกษา
 รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมลุ่มแม่น้ำปิง พบว่า กลยุทธ์และแนวทางในการพัฒนาให้เป็น
 แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม คือ กลยุทธ์ทางด้านการจัดการ ประชาสัมพันธ์ การส่งเสริมการตลาด
 และบริการการท่องเที่ยว การจัดโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งแวดล้อม การสร้างจิตสำนึก และกลยุทธ์

การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น สอดคล้องกับการศึกษาของ สมา ฒ ะนอง(2545) ศึกษาเรื่อง การจัดการด้านการท่องเที่ยวของชุมชนท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณีชุมชนคีรีวง ตำบลลำโพง อำเภอลานสกา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผลการศึกษา พบว่า การจัดการท่องเที่ยวของชุมชนมี ทุกกลุ่มควรเน้นให้คนภายในเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น โดยเปิดโอกาสให้คนรุ่นใหม่ได้เข้ามามีส่วนร่วม ทำงาน รับฟังความคิดเห็น เพื่อเรียนรู้และแก้ไขปัญหาาร่วมกัน และสอดคล้องกับการศึกษาของ บุญบา สิทธิการ (2550) ได้ทำการวิจัยเรื่องผลกระทบจากการท่องเที่ยวต่อสังคมและวัฒนธรรมในชุมชนการท่องเที่ยว จังหวัดเชียงรายนักท่องเที่ยวให้ความสำคัญต่อสภาพสังคมและวัฒนธรรมชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวว่าเป็นปัจจัยทางการท่องเที่ยวที่สำคัญและน่าสนใจที่ควรต้องอนุรักษ์ไว้ จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเหล่านี้ ช่วยให้ข้อมูลสนับสนุนการจัดการท่องเที่ยวเพื่อความยั่งยืนของชุมชนนั้น คนในชุมชนต้องเข้ามามีบทบาทในการจัดการท่องเที่ยวในชุมชน ร่วมมือร่วมแรงกันในการวางแผนการบริหารจัดการชุมชนให้มีศักยภาพในการเปิดเป็นแหล่งท่องเที่ยวโดยอาศัยความร่วมมือจากรัฐและหน่วยงานเอกชนต่างๆ มีการให้ความรู้คนในชุมชนในเรื่องของการบริหารจัดการ การให้บริการ ให้ความรู้ความเข้าใจแก่คนในชุมชนเข้าใจถึงวัตถุประสงค์ความต้องการและกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวต้องการทำในชุมชน ให้คนในชุมชนรู้จักการอนุรักษ์ วิถีชีวิต สภาพแวดล้อม ศิลปวัฒนธรรมให้มีเอกลักษณ์ของชุมชนอย่างยั่งยืน

5.3 ข้อเสนอแนะ

งานวิจัยนี้มีข้อเสนอแนะ 2 ส่วน ประกอบด้วยข้อเสนอแนะในด้านการพัฒนาชุมชนให้เป็นชุมชนการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน และ ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัย

5.3.1 ข้อเสนอแนะในด้านการพัฒนาชุมชนให้เป็นชุมชนการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

1. ส่งเสริมให้คนในชุมชนรวมกลุ่มกันวางแผนปรับปรุงพัฒนาชุมชนให้เป็นชุมชนแห่งการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน โดยเริ่มจากการวิเคราะห์ SWOT ของชุมชน
2. ให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความต้องการของนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวในชุมชน ได้แก่ ความต้องการมาสัมผัสกับศิลปวัฒนธรรม เอกลักษณ์ วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชน ฯลฯ เพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้อง
3. ให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริการแก่นักท่องเที่ยว
4. รักษาสภาพแวดล้อมทางกายภาพของชุมชน เช่น ความสะอาด ห้องน้ำบริการ จุดพักผ่อน ที่จอดรถ โดยไม่ทำให้สภาพความเป็นเอกลักษณ์ทางศิลปวัฒนธรรมของชุมชนเสียไป

5. จัดกิจกรรมที่แสดงถึงความโดดเด่นในสิ่งที่แสดงถึงความมีเอกลักษณ์ที่แตกต่างจากชุมชนอื่นๆ อย่างต่อเนื่อง

6. สร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างชุมชนในทุกๆ ด้าน เช่น ด้านการประชาสัมพันธ์ กิจกรรมร่วมกัน จัดเส้นทางท่องเที่ยวร่วมกัน เป็นต้น

5.3.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. หน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวควรเข้ามาสร้างการวิจัยเพื่อพัฒนาชุมชนให้เป็นชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่ยั่งยืน โดยเริ่มจากการเข้าไปให้ความรู้แก่กรรมการชุมชน ระดมความคิดเป็นความรู้ภูมิปัญญาชาวบ้าน การเขียนแผนปรับปรุงพัฒนาชุมชน การจัดตั้งกองทุนสำหรับการพัฒนาชุมชน การดำเนินการปรับปรุงชุมชนแห่งการท่องเที่ยวในสภาพแวดล้อมต่างๆ อย่างอนุรักษ์ มีการวัดผลประเมินผล แก้ไขปรับปรุง และทำเป็นชุมชนต้นแบบต่อไป

2. ควรมีการวิจัยในหลายๆ มิติเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน เช่น การวัดความรู้ความเข้าใจของคนในชุมชนแห่งการท่องเที่ยว เกี่ยวกับการให้บริการ ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ฯลฯ เพื่อประเมินและให้ความรู้ความเข้าใจในส่วนที่คนในชุมชนยังขาดอยู่ ศึกษาพฤติกรรมกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้อย่างละเอียด โดยแยกให้ชัดเจนระหว่างกลุ่มนักท่องเที่ยวในประเทศและต่างประเทศ

3. ควรมีการวิจัยเพื่อสร้างเครือข่ายการเรียนรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมภายในชุมชนและระหว่างชุมชน และมีการนำ Social network มาเป็นเครื่องมือในการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ แก่ชุมชน โดยร่วมมือกับสถาบันการศึกษา ชุมชน และรัฐให้งบประมาณในการสนับสนุน